

بررسی معماری هویت گرا و تاثیر آن بر بناهای دوره ی اسلامی

سید احمد مشعلی^{1*}، سیده زهرا مشعلی²

1- کارشناس ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، mashaliz@yahoo.com
2- کارشناس ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات خوزستان، mashaliz@yahoo.com

چکیده

مبحث هویت، به معنای احساس تعلق و این همانی با محیط در نظر گرفته می شود. معماری به رغم تفاوت‌های سرزمینی که در شکل آن تاثیر فراوانی داشته، دارای ویژگیهای ذاتی، پویا و تدریجی است، که آن را هویت مینامند. گرایش به هویت و تلاش برای دست یابی به یک معماری با هویت، جریانی کلیدی در معماری معاصر کشورهای اسلامی به شمار می رود. در این سال ها راه های بسیاری برای بازیابی آنچه با نام های هویت ملی، هویت ایرانی، هویت ایرانی اسلامی و ... نامیده شده، اندیشیده و به مرحله اجرایی شدن رسیده است. با این همه تاثیر این اندیشه ها در فضای عمومی جامعه به طور شفاف مشخص نشده است. زیرا هنوز نظریه یا نظریه هایی برای تعیین مولفه های دخیل در این دگرگونی ها وجود ندارد. هدف این مقاله بررسی معماری هویت گرا و تاثیر آن بر بناهای دوره ی اسلامی می باشد. در این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی ابتدا منابع مکتوب مرتبط با موضوع جمع آوری، اطلاعات مورد نیاز استخراج و سپس با بررسی الگوها و عناصر معماری هویت گرا و شاخصه های آن بر بناهای دوره ی اسلامی اطلاعات استخراج گردیده نظر میرسد بناهای دوره ی اسلامی دارای معماری با هویت و هدفمند بوده اند.

واژه‌های کلیدی: معماری، معماری هویت گرا، بناهای اسلامی، هویت

1- مقدمه

واژه شناسی هویت، ما را به انسان، معماری و مولفه های تمیز دهنده ی آن می رساند. کلیتی که قبلا از دیدگاه ملک الشعراء بهار با نام «سبک» به جهان درون و برون انسان تقسیم می شد؛ ولی معنای آن در سده های اخیر با تحول ایجاد شده در عالم و آدم، با «مد معماری» جایگزین و در دایره ی سلاقی گذرای معماران محبوس و از معنای قدیمی خود فرسنگ ها فاصله گرفته است. مولفه های تمیز دهنده ی معماری شامل انسان و باورهایش، مکان و زمان می باشند. [1]

معماری به رغم تفاوت‌های اقلیمی و سرزمینی که در شکل آن تاثیر فراوانی گذاشته، از کازه‌های ساسانی تا اموی، از مدارس عثمانی تا سلجوقی و کاروانسراهای عباسی و حتی در جزئیات معماری از نقش یک مقرنس تا رنگ شیشه‌ی ارسی و کوبه‌ی در، واجد یک ویژگی است که میتوان آن را حال و هوا نامید. آنچه از جنس آفتاب محل، خاک و نم زمین مکاناش، در بستر زمان شکل گرفته است. این ویژگی همان چیزی است که در خیابانهای لس آنجلس، کوالالمپور و عربستان و ... به شما میگوید کجایی، و رای آن که رنگ مو و پوست و چشم آدمها گویای این تفاوت باشد. این ویژگی که بخش ذاتی چیستی و کیستی محل میباشد، جایگاه معماری را در بیان هویت جامعه تا آنجا می رساند که «معماری به مثابه هویت» امروزه به عنوان یکی از استعاره‌های اصلی بحث هویت مطرح شده است [2]

امروزه تعبیر مختلفی در مورد هویت معماری، وابسته به دیدگاه‌های متفاوت انسان مولف و بهره بردار از آن وجود دارد. از آنجایی که انسان، زمان و مکان یک هستی را رقم میزنند [3]، لذا هویتشان در هم آمیخته میگردد. سامانه ی جستجوی مقاله